

İKİNCİ DAİRE

CELAL ÇAĞLAR – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 11181/04)

KARAR

STRAZBURG

20 Ekim 2009

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tâbi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 11181/04 no’lu davanın nedeni Celal ağlar adlı T.C. vatandaşının (“başvuran”) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (“AİHM”) 2 şubat 2004 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (“AİHS”) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, AİHM nnde Trabzon Barosu avukatlarından Tuğba ağlar tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVA KOşULLARI

Başvuran 1953 doğumludur ve Trabzon’da yaşamaktadır. Petrol istasyonu işletmek için 6 Ekim 1995 tarihinde, o tarihte devlete ait bir kuruluş olan POAş (Petrol Ofisi A.ř.) ile bir sözleşme imzalamıştır. Arsa için inşaat izni alan ve inşaat çalışmalarına başlayan başvuran, işletme ruhsatı için başvurmuş ancak petrol istasyonunun bir demiryolu hattına yakın olması nedeniyle ruhsat başvurusu güvenlik gerekçesiyle reddedilmiştir.

20 Haziran 1997 tarihinde başvuran, işletme ruhsatı alamadığı için geçersiz olduğunu iddia ettiği sözleşmenin feshedilmesi talebiyle Ankara Ticaret Mahkemesi’nde bir dava açmış, aynı zamanda yaptığı harcamaların faiziyle birlikte tazmin edilmesini talep etmiştir.

25 Nisan 2001 tarihinde Ankara Ticaret Mahkemesi başvuranın taleplerini kısmen kabul ederek sözleşmenin feshine ve başvuranın POAş’a teminat olarak ödediği 6,290,000,000 TL’nin faiziyle birlikte başvurana geri ödenmesine karar vermiş, ancak başvuranın diğer harcamalarının ödenmesi talebini reddetmiştir.

26 Ekim 2001 tarihinde Yargıtay ilk derece mahkemesinin kararını onamış, taraflar karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Talebi inceleyen Yargıtay, 3 Haziran 2002 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını bozmuş, başvuranın istasyon inşaatı için yaptığı masrafları POAş’tan talep edip edemeyeceğinin yeterli şekilde incelenmemiş olduğuna hükmetmiştir.

21 Ağustos 2002 tarihinde başvuran, Borçlar Kanunu’nun 105. maddesine dayanarak, teminatının geri ödenmesindeki gecikme sonucunda, munzam zarara uğradığı iddiasıyla Ankara Ticaret Mahkemesi’nde bir dava daha açmış, söz konusu dava esas dava dosyası ile birleştirilmiştir.

30 Aralık 2003 tarihinde mahkeme, talepleri kısmen kabul ederek başvurana inşaatla ilişkili masrafları için 5,138,188,500 TL, munzam zararları için ise 2,000,000,000 TL ile birlikte yasal faiz ödenmesine karar vermiştir.

8 şubat 2005 tarihinde Yargıtay, başvuranın uğradığını iddia ettiği munzam zararlar hakkında yeterli somut inceleme yapılmadığı gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını kısmen bozmuştur.

25 Nisan 2007 tarihinde Ankara Ticaret Mahkemesi başvurana munzam zarar olarak 199,413,000,000 TL artı yasal faizin ödenmesine karar vermiş, 22 Ekim 2007 tarihinde Yargıtay, kararı usulden bozmuştur.

Ankara Ticaret Mahkemesi'nin 5 Kasım 2008 tarihinde başvuran lehine verdiği karar, 23 Mart 2009 tarihinde Yargıtay tarafından onanmıştır. Başvuran POAŞ'tan, 1995 yılında ödediği teminatın geciken iadesi nedeniyle yaklaşık 95,000 Euro'ya tekabül eden miktar dahil olmak üzere toplam 222,910 YTL (yaklaşık 100,000 Euro) geri almıştır.

Nisan 2009'da başvuran, Borçlar Kanunu'nun 105. maddesine dayanarak, tarafından yapılan masrafların geri ödenmesindeki gecikme sonucunda, munzam zarara uğradığı iddiasıyla Ankara Ticaret Mahkemesi'nde bir dava daha açmış olup dava halen Ankara Ticaret Mahkemesi'nde sürmektedir.

HUKUK

I. AİHS'nin 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen “makul süre” şartını yerine getirmediğini öne sürmüş, Hükümet sözkonusu iddiaya karşı çıkmıştır.

AİHM, başvuran tarafından Nisan 2009'da açılan davanın, daha önceki davaların konusuyla bağlantılı olmasına rağmen yeni ve ayrı bir dava olduğu kanaatindedir. Bu nedenle yeni dava, ulusal mahkemelerin başvuranın parasını geri alma hakkını incelediği daha önceki yargılama süresinin uygunluğu incelenirken dikkate alınamaz. Dolayısıyla AİHM, dikkate alınması gereken sürenin 20 Haziran 1997 tarihinde başlayıp Yargıtay'ın nihai kararını verdiği 23 Mart 2009 tarihinde sona erdiğini değerlendirir. Bu nedenle dikkate alınması gereken süre iki yargı aşamasında 11 yıl 9 aydır.

A. Kabuledilebilirlik

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanakta yoksun olmadığını kaydeden AİHM, başvuruda başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

AİHM yargılama süresinin uygunluğunun davanın şartları ışığında, özellikle de davanın karmaşıklığı ile başvuran ve ilgili mercilerin tutumu ve davanın taraflar için taşıdığı önem gibi, içtihadında yerleşmiş ölçütler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini yineler (bkz. birçok içtihadın yanı sıra *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96).

AİHM, somut başvurudakine benzer sorunlar ortaya çıkaran davalarda sıklıkla AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz. *Frydlender*, yukarıda anılan).

Tarafına sunulan tüm delilleri inceleyen AİHM, somut davada farklı bir sonuca ulaşmasını sağlayacak ikna edici hiçbir tespit ve delilin Hükümet tarafından sunulmadığı kanaatindedir. Konu ile ilgili içtihadını dikkate alarak somut davada yargılama süresinin aşırı olduğu ve AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen “makul süre” şartına uymadığı görüşündedir.

Bu nedenle AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 8. VE 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran ayrıca AİHS'nin 8. maddesi ve AİHS'ye ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesine dayanarak yargılamanın haksız yere gecikmesi sonucunda maddi zarara uğradığını öne sürmüştür.

AİHM bu şikâyetlerin halihazırda AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen “makul süre” şartına uymadığına hükmettiği yargılama süresinin olumsuz sonuçlarına ilişkin olduğunu gözlemler. Bu nedenle AİHS'nin 8. maddesi ve AİHS'ye ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin ayrıca incelenmesine gerek bulunmadığı kanaatindedir (bkz. diğer birçok içtihadın yanı sıra, *Tamási vd. – Macaristan*, no. 25848/06; *Zanghi – İtalya*, A Serisi no. 194-C).

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran 6,598,000 ABD Doları (yaklaşık 4,600,000 Euro) maddi, 500,000 ABD Doları (yaklaşık 350,000 Euro) manevi tazminat ödenmesini talep etmiş, Hükümet taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında illiyet bağı kuramamaktadır; bu nedenle talebi reddeder. Ancak başvurana 8,000 Euro manevi tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ayrıca ulusal mahkemeler ve AİHM önündeki masraf ve harcamalara karşılık olarak 46,000 ABD Doları (yaklaşık 32,000 Euro) talep etmiş, Hükümet talebe itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada başvuranın, talebini destekleyen herhangi bir belge ibraz etmemiş olması karşısında AİHM, bu başlık altında ödeme yapılmamasına karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Yargılama süresinin uzunluğuna ilişkin şikâyetin kabuledilebilir olduğuna;
2. Şikâyetlerin ayrıca AİHS'nin 8 ve AİHS'ye ek 1 no'lu Protokolün 1. maddesine göre incelenmesine gerek bulunmadığına;
3. AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine;
4. (a) Sorumlu devletin başvurana, AİHS'nin 44/2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiğı tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmek üzere:
 - (i) 8,000 (sekiz bin) Euro manevi tazminat;
 - (ii) bu miktara uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;(b) Söz konusu sürenin bittiğı tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca 20 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.